

Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України
Навчально-науковий інститут неперервної освіти
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
Хмельницький національний університет
Комунальний заклад вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
Комунальний заклад Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Державний навчальний заклад «Київський професійний коледж
з посиленою військовою та фізичною підготовкою»
Громадська організація «Спортивний рух Олександра Педана «JuniorZ»
Товариство з обмеженою відповідальністю «Видавничий дім «Освіта»
Гуманітарно-природничий університет імені Яна Длугоша в Ченстохові (Польща)

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

*Матеріали міжнародної
науково-практичної інтернет конференції*

Київ - 2020

УДК 005.336.2(08)+331.54-051:005.336.2(08)

Рекомендовано до друку Вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 7 від 28.05.2020 р.).

Редакційна колегія:

Цьось А. В., заслужений діяч науки і техніки України, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, ректор Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки/

Дикий О. Ю., кандидат педагогічних наук, директор Навчально-наукового інституту неперервної освіти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Коломоєць Г. А., науковий співробітник відділу цифрових освітньо-наукових систем Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», заступник голови ГО «Рух української неформальної освіти», Жінка-освітянин 2019 року.

Ничкало Н. Г., доктор педагогічних наук, професор, академік відділення професійної освіти і освіти дорослих;

Щербак О. І., доктор педагогічних наук, доцент, член-кореспондент, викладач вищої категорії, викладач-методист, директор Київського професійно-педагогічного коледжу імені Антона Макаренка;

Вознюк А. В., доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти;

Гладковський Р. В., головний спеціаліст відділу змісту освіти, мовної політики та освіти національних меншин головного управління шкільної освіти директорату шкільної освіти Міністерства освіти і науки України;

Левчишена О. М., кандидат історичних наук, проректор з науково-педагогічної та методичної діяльності КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»;

Петрович В. С., заслужений працівник освіти України, член президії ВАПП, директор ДНЗ «Київський професійний коледж з посиленою військовою та фізичною підготовкою»;

Деревянко В. В., завідувач сектору наукового та навчально- методичного забезпечення змісту суспільної, громадянської та технологічної освіти відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту загальної середньої освіти в Новій українській школі Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»

Ребрина А. А., заслужений працівник фізичної культури і спорту України, кандидат педагогічних наук, доцент Хмельницького національного університету, науковий кореспондент Інституту проблем виховання НАПН України;

Боляк А. А., кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, керівник освітніх і спортивних проєктів ГО «Спортивний рух Олександра Педана «Джуніор3»;

Дячук О. О., викладач Інституту неперервної освіти національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, ініціатор інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня «Електронний журнал «Атомс» для ЗЗСО»;

Малолєпши Елігіуш, доктор габілітований, професор гуманітарно-природничого університету імені Яна Длугоша в Ченстохові;

Lesia Baranovska, doktor filozofii w dziedzinie teorii i metodyki oświaty zawodowej

Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет конф. (28–29 травня 2020 р., м. Київ) / уклад.: О. Ю. Дикий, Г. А. Коломоєць, А. А. Ребрина. Луцьк: СНУ ім. Лесі Українки, 2020. 621 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямку теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

УДК УДК 005.336.2(08)+331.54-051:005.336.2(08)

© СНУ імені Лесі Українки, 2020

© Дикий О. Ю., Коломоєць Г. А., Ребрина А. А. (укладання), 2020

© Автори статей, 2020

Ми можемо безкінечно змінювати систему освіти, придумувати різні новації, вводити нові види спорту у шкільні програми і т. ін. Але це не дасть нічого, поки вчителями фізичної культури не стануть працювати ініціативні, з високим рівнем теоретичної обізнаності, що знають останні теоретичні розробки і вміють їх застосувати на практиці, креативні спеціалісти, які пішли в цю професію за покликанням і які обожають дітей.

Мета роботи. На основі теоретичного аналізу визначити основні аспекти фізичної культури майбутнього.

Викладення основного змісту. Система фізичного виховання, що існувала за часів Радянського Союзу була доволі ефективною і заклала потужну фізичну підготовку. Вона відповідала вимогам того часу. Я могла на власному досвіді пересвідчитися в цьому в період свого навчання за 1979-1989 рр. Завдячуючи моїм двом вчителям фізичної культури я і мої однокласники, і всі діти в нашій сільській школі навчилися: грі у футбол, волейбол, баскетбол, гімнастиці (перекиди, берізка, гімнастичний міст, колесо і т. ін.), катанню на лижах, спортивному орієнтуванню і гірському туризму, бадмінтону, які не входили до шкільної програми на той момент. На уроки з фізичної культури всі діти нашої школи йшли як на свято. У чому ж річ? Та у вчителів, їх ставленні до нас, в їх любові до своєї професії, яка передавалася нам і наповнювала нас бажанням займатися і навчатися, їх поданні навчального матеріалу, їх харизмі, їх умінню знайти підхід до кожної дитини. Завдячуючи їм я стала спеціалістом в області фізичної культури, вчителем, тренером, який намагається не втратити запалу, що отримала від них в шкільні часи, і передати його своїм вихованцям.

На жаль, зараз в школі працює багато «горе-вчителів», які в період навчання не проявляли ініціативи і зацікавленості, навчалися на «трієчки» лише для отримання диплому та щоб десь поближче влаштуватися. Уроки фізичної культури таких спеціалістів виглядають в основному так: хлопцям дають м'яч і кажуть, щоб вони пограли у футбол, а дівчатам пропонують посидіти на лаві. Є звичайно і інші вчителі, які горять своєю справою, які вкладають в дітей свої уміння і душу, але вони зараз у меншості. На мою думку, треба серйозно підійти до перевірки педагогічних кадрів, не планів-конспектів, а саме їх роботи, поспілкувавшись не з заповненою ними документацією, а персонально з кожним, з дітьми, яких вони навчають на уроках. І за відповідями на правильно поставлені запитання буде видно, що це за спеціаліст і що він може дати дітям, чому навчити.

Погоджуюся з тим, що ми маємо йти в ногу з часом. Суспільство змінюється, змінюються відповідно і його вимоги до усіх сфер життєдіяльності. Але я не прихильниця теорії «до основи, а затем», я більше схильна до «ламати - не будувати». Багато наробок старої системи фізичного виховання є цінними і мають бути надбанням фізичної культури майбутнього. Без вивчення базових рухів гімнастики, тієї ж легкої атлетики і інших видів спорту ми не зможемо навчати дітей грати в ці ігри. Як навчити дитину, якій подобається баскетбол? Без розминки, бо це застаріла гімнастика, без інших допоміжних засобів навчання? Подивися відео і будемо грати? Звичайно, зараз одним з головних завдань у системі освіти є створення нових навчальних програм, які врахують усі вимоги сучасності і гармонійно поєднають їх з надбаннями старих програм і методик.

Цікава ініціатива громадської організації JuniorZ – проект Олександра Педана зі сприяння розвитку спорту серед школярів. Основним її меседжем є виховання **не чемпіонів, а здорових дітей, незалежних від гаджетів** [4]. Сьогодні цей меседж має стати стержнем вимог не лише до уроків фізичної культури, але й навчально-тренувального процесу в ДЮСШ до 15 років. Організація JuniorZ пропагує такі види спорту: чирлідінг, петанк, флорбол, бадмінтон, фризбі, корфбол, регбі. Завжди щось нове захоплює і викликає бажання спробувати. Зрозуміло, що бадмінтон, чирлідінг і регбі для нас не нове, ці види успішно практикуються у вищих навчальних закладах, а в регбі і бадмінтон чимало дітей грали ще в радянські часи. У фризбі ми граємо сім'єю з 2006 року. Проте інші види, що мають широке застосування в інших країнах, ми могли лише бачити по ТБ. І дуже добре, що ця ініціатива не лише на папері, а активно впроваджується у фізичну культуру школярів і їх сімей. Якщо це викликає у дітей бажання до активного застосування, якщо це приносить їм радість і задоволення, якщо це захоплює цілі сім'ї і сприяє зміцненню родинних зв'язків і збільшенню взаєморозуміння, то така ініціатива цінна і добре, що Міністерство освіти і науки її підтримало.

Не погоджуся з висловом Олександра що «**треба перекваліфікувати вчителів фізкультури**» [5]. На мою думку, їх треба навчити застосовувати їх знання і вміння відповідно до вимог сьогодення, навчити їх творчо підходити до своєї праці. Бо показати їм, що є з десятків нових, сучасних видів спорту, в яких дівчата і хлопці можуть грати разом – не достатньо. **Гарно того вчити, хто хоче все знати.** Тільки ті вчителі, які не дивлячись на низьку заробітну плату, на знецінення праці вчителя і його ролі у вихованні дітей, будуть залучати ці нові знання. Більше того, вони ще й модифікують ці види спорту або навіть придумують нові. Тільки з такими вчителями є майбутнє у фізичної культури.

Також не погоджуся з приводу безпечності цих видів спорту, посилаючись на перелік причин, які найбільш часто призводять до шкільного травматизму:

1. Поведінка самої дитини, яка отримала травму, – більше 40% всіх травм:

а) низький рівень координації рухів; невміння володіти своїм тілом; відсутність досвіду виконання дії; б) відсутність або недостатність знань про небезпеку, про можливі наслідки вибраних дій; в) зневага відомою небезпекою через сильний мотив; г) травми внаслідок втоми, емоційного збудження, ігрового азарту та інших психофізіологічних станів, які впливають на успішність протікання діяльності. Це найчисленніша підгрупа з усіх названих і сумарно включає в себе 72,9% травм, зумовлених поведінкою потерпілого. Основну частину в цій підгрупі становлять травми, отримані в іграх, в основному рухливих.

2. Друга група, яка може привести до травматизму – це дії оточення однолітків. Ця група причин становить приблизно 30% від усіх випадків. Результати обстеження показали, що частіше діти травмують однолітків під час гри (19,7% випадків від числа нанесених однолітками травм) або ненавмисно поза грою (29,6%), як правило, не помітивши однолітка (наприклад, натрапив, бігаючи).

3. Причиною, що приводить до виникнення травмонебезпечної ситуації можуть стати і дії або бездіяльність дорослих. Ця група включає близько 20%. Найбільш поширена помилка – звичайний недогляд за дітьми, відсутність контролю за їх поведінкою [2].

Працюю з дітьми вже 27 років. На уроках з фізичної культури травм не було жодної. Окрім цього, ще проводжу заняття в секції з боротьби дзюдо. За період моєї роботи тренером 22 роки було декілька незначних травм на килимі з необережності: штовхнув в строю, штовхнув під час бігу, погано розім'явся, захотів виділитися зробив неможливе для себе. Якщо вчитель правильно доносить до дітей правила з техніки безпеки, привчає їх до розминки перед активною діяльністю і уважно слідкує за ситуацією на уроці чи занятті, то це забезпечує від травм. Батьки дуже часто, не розібравшись в ситуації, звинувачують вчителя у травмі дитини, чим відбивають бажання вчителя навчати дітей. І потім на основі цього беруть довідку-звільнення від фізичної культури і підбивають на такий крок батьків однокласників і друзів, залишаючи своїх дітей без можливості повноцінного фізичного розвитку. Особливо це ще підсилюється, якщо керівництво школи, не вдаючись до розбору ситуації, не стає на бік вчителя. Елементарний приклад: під час опорного стрибка вчитель провела інструктаж з техніки виконання і стала біля коня для страхування дітей, проте одна учениця не дотрималася правил виконання і отримала травму зап'ястя. Директор школи не розібравшись, на емоціях після дзвінка батьків винесла їй догану, не зважаючи на те, що це був перший випадок за її багатолітню практику. В результаті вчитель не могла декілька тижнів отямитися і повноцінно проводити уроки. Інший приклад з абсолютно протилежною реакцією адміністрації: мій колега проводить заняття в секції з шахів. Опираючись на наукові дослідження він розробляє авторську методику одним із моментів якої є завдання дитині, що зробила черговий хід в грі, підвестися, збігати до протилежної стіни і повернувшись на місце виконати певне завдання. Так от, коли дитина бігла від стіни до свого стільця, він втратив рівновагу, упав і зламав руку. Батьки підняли скандал, але директор підтримала свого вчителя і повідомила про те, що особисто затвердила цю експериментальну методику для занять в секції з шахів. Його нововведення дуже подобалося дітям, кількість бажаючих займатися збільшилася. І що тепер, повернутися до старого варіанту, де дитина позбавлена рухової активності? Діти частіше отримують травми не на заняттях з фізичної культури: звалився з чогось, не так поставив ногу на поребрик, задивився в бік і не побачив проблему попереду і т. ін. Тому ми маємо в першу чергу звертати увагу на дотримання правил гри і техніки безпеки, а також прививати дітям розуміння своєї безпеки на уроках з фізичної культури [3].

У зв'язку з карантинном довелось проводити заняття з фізичного виховання в zoom. Коли в заняття окрім різних гімнастичних вправ та інших засобів долучалася робота з різними предметами на кшталт: зубочистки, коктейльні трубочки, лоток із-під яєць, різні фрукти, улюблена іграшка, кольоровий картон і т. ін. кількість дітей на занятті не зменшувалась і вони постійно цікавилися, що необхідно підготувати на наступне заняття. Кожного разу вони були заінтриговані: а яке ж завдання ми будемо робити з цими предметами? Але всі як один говорять про те, що не вистачає живого

контакту. Групові ігри об'єднують дітей, вчать їх взаємопідтримці і взаємодопомозі, формують відповідальність і взаємоповагу, вчать вирішувати конфліктні ситуації, сприяють емоційному і енергетичному обміну, формують певні риси характеру і т. ін. Роль їх у житті дітей важко переоцінити [1].

Висновки.

1. У фізичній культурі майбутнього, як і в сучасній, головним провідником в світ культури розвитку свого здоров'я буде вчитель. Любий вид спорту буде цікавим, улюбленим і доступним для дітей, якщо вчитель підійде творчо до навчального процесу і буде застосовувати різні цікаві і нестандартні розробки.

2. Фізична культура майбутнього має взяти на озброєння всі найкращі надбання старої системи фізичної культури і примножити їх та розробити нові відповідно до сучасних потреб суспільства.

3. Уроки з фізичної культури мають забезпечувати дітям заряд енергії, високий рівень здоров'я і позитиву, уміння взаємодіяти і відчуття підтримки (Фото 1.).

4. Необхідно більше проводити сумісних з батьками спортивних заходів, що приведе не лише до зміцнення сімей, але й до розуміння батьками процесу фізичної культури, його корисного впливу на здоров'я дітей і сприятиме підвищенню взаємодії батьків з вчителем фізичної культури.

Фото 1. Таким має бути обличчя дітей в кінці уроку з фізичної культури.

Список використаних джерел

1. Матвійшина Т.Д. Розвиток пізнавальних інтересів учнів засобами спортивних ігор // Физическая культура в школе. – 2005. - С. 41 – 45.
2. Назарова С. К., Тухтаєва Д. М., Тиллабоева А. А. Динаміка дитячого травматизму та попередження ранньої інвалідності // Молодий вчений. – 2016. –N 8. –С. 417–421.
3. Рижков С.В. Виховання в учнів відповідальності за збереження власного здоров'я // С.В. Рижков. – К.: Освіта, 1999. – 128с.
4. Ненудна фізра: як шоумен Олександр Педан прокачує фізкультуру в школах і навчає вчителів [Електронний ресурс]. URL: <https://life.pravda.com.ua/health/2019/02/5/235427/>
5. Новий формат уроків фізичної культури від «JuniorZ» [Електронний ресурс]. URL: <https://vseosvita.ua/webinar/novij-format-urokiv-fizicnoi-kulturi-vid-juniorz-113.html>